

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2015

I. Δραστηριότητες Δ4 Δ/νσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά το 2015

Ο τομέας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Α.Δ.) διαδραμάτισε και κατά το έτος 2015 ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, τόσο λόγω της άμεσης διασύνδεσής του με τα πολιτικά ζητήματα και τις εξελισσόμενες κρίσεις διεθνώς, όσο και εξαιτίας του γεγονότος ότι ολοένα και περισσότερα κράτη έχουν λόγους να κινούνται προς την κατεύθυνση της συμπερίληψης και ενσωμάτωσης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην εθνική και εξωτερική τους πολιτική.

Η Δ4 Διεύθυνση του Υπουργείου Εξωτερικών παρακολουθεί τα όργανα του ΟΗΕ που καλύπτουν τόσο γενικές όσο και ειδικότερες πτυχές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως την Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ίδιου Οργανισμού. Επίσης, παρακολουθεί το έργο των Επιτροπών επιτήρησης (treaty bodies) που προβλέπονται από τα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα αφενός, τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα αφετέρου και από τις Διεθνείς Συμβάσεις για: την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, τα Δικαιώματα των Γυναίκων, τα Δικαιώματα του Παιδιού, τις Αναγκαστικές Εξαφανίσεις και της Διεθνούς Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων. Τα ανωτέρω διεθνή συμβατικά κείμενα έχουν υπογραφεί και κυρωθεί από την χώρα μας.

Στο σύνολο των θεμάτων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που απασχολούν τα οικεία όργανα των Ηνωμένων Εθνών, το Υπουργείο Εξωτερικών έχει ρόλο συντονιστή των διαφόρων συναρμοδίων Υπουργείων και φορέων.

Κατά το έτος 2015:

1. Παρακολούθηση των εργασιών: Α) του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ) και Β) της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών:

Α) Παρακολούθηση του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΣΑΔ):

(Σημείωση: Τα κ-μ του ΣΑΔ είναι 47, εκ των οποίων τα 6 είναι κ-μ της ΕΕ: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ην. Βασίλειο).

Το Συμβούλιο κατά τη διάρκεια του 2015 πραγματοποίησε τρεις τακτικές (28^η, 29^η και 30^η) και δύο έκτακτες (23^η και 24^η) Συνόδους, στις εργασίες των οποίων η Ελλάδα συμμετέσχε ενεργά. Ειδικότερα:

• Τακτικές Σύνοδοι:

i. 28^η Τακτική Σύνοδος ΣΑΔ (2-27/3/2015):

Παρουσιάστηκε η ετήσια Έκθεση του Ύπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ. Zeid Ra'ad Al Hussein, ο οποίος αναφέρθηκε στον **θρησκευτικό εξτρεμισμό**, στις βαρβαρότητες του **ISIS / Boko Haram** και στην κατάσταση σε **Λιβύη, Υεμένη και Σομαλία**. Αναφέρθηκε εκτενώς στη **Συρία**, στην αδυναμία του ΣΑ ΗΕ να σταματήσει τις καταστροφές και τις αιματοχυσίες, ενώ τόνισε πως το συριακό πρόβλημα είναι αλληλένδετο

με την κατάσταση στο **Ιράκ**. Με αφορμή τις επιθέσεις κατά του Charlie Hebdo, τόνισε ότι η διατήρηση των κοινωνικών αξιών έναντι τέτοιων επιθέσεων θα πρέπει να διασφαλίζεται μέσω νομοθετικών και πολιτικών μέτρων και όχι μέσω πρακτικών που οδηγούν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως παρατεταμένες κρατήσεις, βασανιστήρια και μαζικές παρακολουθήσεις. Επίσης αναφέρθηκε στη χρήση βασανιστηρίων από τις **ΗΠΑ** στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών επιχειρήσεων και τόνισε ότι πρέπει να αποδοθούν ευθύνες και να διερευνηθούν τα θεσμικά και πολιτικά αίτια που οδήγησαν στη διάπραξή τους. Επεσήμανε ότι η πρόσφατη νομοθεσία της **Τουρκίας** σε θέματα εθνικής ασφαλείας είναι δυνατόν να βλάψει την ελεύθερη άσκηση των Α.Δ. και κάλεσε την κυβέρνηση να προσαρμόσει ορισμένες πρακτικές της σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Τέλος, εξέφρασε την ανησυχία του για την επιδείνωση της κατάστασης των Α.Δ. σε πολλές ανά τον κόσμο χώρες, ενώ αναφέρθηκε και στο **μεταναστευτικό** πρόβλημα στην Ευρώπη.

Ακόμη, έλαβαν χώρα συζητήσεις και διαδραστικοί διάλογοι με τους αρμόδιους Ειδικούς Εισηγητές ΗΕ για: το Δικαίωμα στην Επαρκή Στέγαση, τους Υπερασπιστές Α.Δ., τα βασανιστήρια (γι' αυτό το θέμα η ελληνική πλευρά εκφώνησε εθνική παρέμβαση), την Ελευθερία Θρησκείας και Πίστης, τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα Πολιτιστικά Δικαιώματα, την κατάσταση των Α.Δ. στο Ιράκ και στα κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη, τις συγκρούσεις στη λωρίδα της Γάζας, την κλιματική αλλαγή και, τέλος, την θανατική ποινή, εναντίον της οποίας μίλησε σε παρέμβασή του ο Ειδικός Εκπρόσωπος ΕΕ για τα Α.Δ. κ. Λαμπρινίδης, ενώ και τα περισσότερα κράτη υποστήριξαν την ανάγκη κατάργησής της.

- Υιοθετηθέντα Ψηφίσματα:

Συγκρατούνται κυρίως τα ψηφίσματα για τα εξής θέματα:

Τρομοκρατία και Α.Δ., Ελευθερία Θρησκείας και Πίστης (ΕΕ), Θρησκευτική μη Ανεκτικότητα (ΟΙΣ), Πρόληψη Γενοκτονιών, Μη Επανδρωμένα Αεροσκάφη, Ιδιωτικότητα στην Ψηφιακή Εποχή, Εξωτερικό Χρέος και Α.Δ., Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη κ.α.

Τέλος, κατά την Σύνοδο υιοθετήθηκαν τα αποτελέσματα των Περιοδικών Εξετάσεων (UPR) 15 συνολικά χωρών. Στις πρωτοβουλίες της χώρας μας εντάσσεται, μεταξύ άλλων, η δήλωση για την προστασία των χριστιανικών πληθυσμών στην Μ. Ανατολή.

ii. 29^η Τακτική Σύνοδος ΣΑΔ (15/6 - 3/7/2015):

Πέραν των γενικών συζητήσεων, διεξήχθησαν διαδραστικοί διάλογοι με 21 Ειδικούς Εισηγητές και Ανεξάρτητους Εμπειρογνώμονες του ΣΑΔ, τέσσερις συζητήσεις Πάνελ και ένας ενισχυμένος διάλογος για τα Α.Δ. των μεταναστών, με τη συμμετοχή και άλλων αρμόδιων Οργανισμών. Επίσης συζητήθηκαν 59 Εκθέσεις Ειδικών Εισηγητών του ΣΑΔ και του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή για τα Α.Δ., υιοθετήθηκαν σε επίπεδο ΣΑΔ οι Εκθέσεις από την Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση (UPR) 14 χωρών, ενώ έλαβαν χώρα και περίπου 200 παράλληλες εκδηλώσεις (side events) που διοργανώθηκαν από κράτη ή / και ΜΚΟ.

Εξάλλου, το ΣΑΔ ενέκρινε την ανανέωση έξι εντολών Ειδικών Εισηγητών κατόπιν προτάσεως της αρμόδιας Συμβουλευτικής Επιτροπής (Advisory Committee), στην οποία συμμετείχε ως μέλος (εκλεγείς για όλο το 2015) και ο Έλληνας Μόνιμος Αντιπρόσωπος στην

Γενεύη, Πρέσβυς κ. Α. Αλεξανδρή. Υιοθέτησε 26 ψηφίσματα (19 με συναίνεση και 7 κατόπιν ψηφοφορίας) και μία Δήλωση του Προέδρου του ΣΑΔ. Ανεγνώσθησαν περί τις 15 διαπεριφερειακές δηλώσεις από διάφορα κ-μ και για διάφορα θέματα (μεταξύ των οποίων οι δηλώσεις - για πρώτη φορά - για την κατάσταση των Α.Δ. στο Αζερμπαϊτζάν και το Μπουρούντι και η δήλωση κατά των διακρίσεων στη βάση σεξουαλικού προσανατολισμού).

- Βασικά θέματα της Συνόδου:

Σημαντικότερα θέματα της Συνόδου ήταν τα Α.Δ. των μεταναστών, η προστασία της οικογένειας, τα Α.Δ. στα κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη, στη Συρία, στη Λευκορωσία, στο Ν. Σουδάν και στην Ερυθραία, η παροχή τεχνικής βοήθειας στην Ουκρανία, η προστασία των Α.Δ. κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η ελευθερία έκφρασης, η βία και οι διακρίσεις κατά των γυναικών και η καταπολέμηση του ρατσισμού.

Στα περισσότερα εξ αυτών συνεχίστηκε η εδραιωμένη πλέον στο ΣΑΔ αντιπαράθεση μεταξύ του δυτικού κόσμου (ΕΕ, ΗΠΑ, Ελβετία, Καναδάς, Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία κ.α.) και της ομάδος Like Minded, της οποίας η σύνθεση προσδιορίζεται ανάλογα με το θέμα μέσα από ένα σύνολο χωρών, μεταξύ των οποίων είναι η Αίγυπτος, η Κίνα, η Ρωσία, η Κούβα, η Βενεζουέλα, η Νότιος Αφρική (όχι πάντα), η Ινδία, το Πακιστάν, η Σαουδική Αραβία κ.α. Υπενθυμίζεται ότι η ομάδα like minded τάσσεται παραδοσιακά κατά ψηφισμάτων που στρέφονται κατά κρατών, καθώς και κατά της παγκοσμιότητας των Α.Δ. Αντιτίθεται επίσης στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των ΜΚΟ, καθώς και στο ζήτημα των διακρίσεων στη βάση σεξουαλικού προσανατολισμού, προβάλλοντας ως αντίβαρο την αναγκαιότητα προστασίας της οικογένειας.

Η ΕΕ πέτυχε γενικά τους στόχους της (υιοθέτηση των ψηφισμάτων για την Λευκορωσία, την Συρία, το Ν. Σουδάν, την Ερυθραία κ.α.), κρατώντας ενιαία στάση σε όλες σχεδόν τις ψηφοφορίες. Δεν πέτυχε πάντως να αποτρέψει την υιοθέτηση του ψηφίσματος για την προστασία της οικογένειας (πρωτοβουλία Αιγύπτου με ομάδα like minded κρατών).

Σε ορισμένα θέματα (κυρίως κοινωνικών δικαιωμάτων) λειτούργησε η συνεργασία Γαλλίας, Ελλάδος, Ιταλίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα την περίπτωση του ψηφίσματος για το Κοινωνικό Forum (πρωτοβουλία Κούβας) όπου οι ανωτέρω χώρες πέτυχαν να συνταχθεί για πρώτη φορά η ΕΕ με το ψήφισμα.

Η χώρα μας συνέχισε και σε αυτό το ΣΑΔ την ενεργό παρουσία της σε διαφορετικά επίπεδα, εκφωνώντας πάνω από δέκα (10) παρεμβάσεις στην Ολομέλεια επί θεμάτων εθνικού ενδιαφέροντος, αναλαμβάνοντας την διαπραγμάτευση ψηφίσματος εκ μέρους της ΕΕ (ως burden sharer, συγκεντρώνοντας θετικότερα σχόλια) και συμμετέχοντας ενεργά στη διαπραγμάτευση ψηφισμάτων σε εθνική βάση αλλά και στη διαμόρφωση των δηλώσεων της ΕΕ στην Ολομέλεια του ΣΑΔ.

iii. 30^η Τακτική Σύνοδος ΣΑΔ (14/9 - 2/10/2015):

Κατά την διάρκεια της ανωτέρω Συνόδου, διεξήχθησαν διαδραστικοί διάλογοι και συζητήσεις για τα εξής - μεταξύ άλλων - θέματα:

Σύγχρονες Μορφές Δουλείας, Αυθαίρετες Κρατήσεις, Προώθηση της Αλήθειας, της Δικαιοσύνης, των Αποζημιώσεων και της Μη Επανάληψης Βίας, Επικίνδυνα Απόβλητα και Ασφαλές Πόσιμο Νερό, Μονομερή Εξαναγκαστικά Μέτρα, Δικαιώματα των Ηλικιωμένων, Χρήση Μισθοφόρων, Ισότητα των Φύλων στις Ειδικές Διαδικασίες των ΗΕ, Μεταναστευτικό ζήτημα, Οικονομικά, Κοινωνικά, Πολιτικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, Α.Δ. των Αυτοχθόνων Πληθυσμών, Δικαιώματα των Αγροτών, Ναρκωτικά και Α.Δ., Εφαρμογή της Διακήρυξης της Βιέννης και του σχετικού Προγράμματος Δράσης, Άτομα αφρικανικής καταγωγής, Κατάσταση των Α.Δ. σε Συρία, Βόρεια Κορέα, κατεχόμενα Παλαιστινιακά εδάφη, Σρι Λάνκα, Καμπότζη, Ν. Σουδάν, Ιράκ, χώρες δράσης της Boko Haram, Ουκρανία, Λιβύη, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ), Σουδάν, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Σομαλία, Μυανμάρ, Καμπότζη και Υεμένη.

- Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση για Ανθρώπινα Δικαιώματα (Universal Periodic Review - UPR): Υιοθετήθηκαν τα πορίσματα του UPR για τις κάτωθι χώρες: Μογγολία, Παναμά, Μαλδίβες, Κροατία, Βουλγαρία, ΗΠΑ, Νήσους Μάρσαλ, Ονδούρα, Λιβερία, Λευκορωσία, Μαλάουι και Ανδόρρα. Η χώρα μας παρενέβη κατόπιν σχετικής κλήρωσης κατά την υιοθέτηση των Εκθέσεων του UPR για τις ΗΠΑ και την Βουλγαρία.

Υιοθετηθέντα Ψηφίσματα:

Υιοθετήθηκαν συνολικά 29 ψηφίσματα, 2 Προεδρικές Δηλώσεις και 1 απόφαση, ενώ ανανεώθηκαν ή τροποποιήθηκαν ορισμένες εντολές Ειδικών Εισηγητών.

Οι διαπραγματεύσεις που προηγήθηκαν της υιοθέτησης των περισσότερων ψηφισμάτων έγιναν με την ενεργό συμμετοχή των στελεχών της Ελληνικής Μόνιμης Αντιπροσωπείας στη Γενεύη. Τα ψηφίσματα τα οποία θεωρήθηκαν ως δυσκολότερα στις διαπραγματεύσεις και είτε οδηγήθηκαν σε ψηφοφορία είτε υιοθετήθηκαν χωρίς ψηφοφορία, την τελευταία στιγμή, αφορούσαν - μεταξύ άλλων - τα κάτωθι θέματα:

Ανθρώπινα Δικαιώματα και πρόληψη / αντιμετώπιση βίαιου εξτρεμισμού, Δικαίωμα στην ανάπτυξη, Ανθρωπιστική κατάσταση στη Συρία, Ουσιαστική δράση ενάντια στον ρατσισμό και τις ρατσιστικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και τη σχετική μισαλλοδοξία, Τεχνική υποστήριξη και ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε Υεμένη, Μπουρούντι, Σομαλία, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ), Καμπότζη, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Σουδάν, Μπαχρέιν, Συμφιλίωση και Α.Δ. στην Σρι Λάνκα, Κατάργηση της θανατικής ποινής, Μονομερή εξαναγκαστικά μέτρα, Εθνικές πολιτικές και Α.Δ., Δικαίωμα στην ειρήνη, Α.Δ. και ιθαγενείς πληθυσμοί, Χρήση μισθοφόρων ως μέσο παραβίασης των Α.Δ. / παρεμπόδισης της άσκησης του δικαιώματος των λαών σε αυτοδιάθεση κ.α.

• Έκτακτες Σύνοδοι:

i. 23^η Έκτακτη Σύνοδος ΣΑΔ (1/4/2015), με σκοπό να καταδικαστεί η δράση της τρομοκρατικής οργάνωσης Boko Haram (τρομοκρατικές επιθέσεις και παραβιάσεις των Α.Δ.), στη Νιγηρία και σε άλλες χώρες της περιοχής.

Κύριοι ομιλητές ήταν ο Ύπατος Αρμοστής ΗΕ για τα Α.Δ. κ. Zeid Ra'ad Al Hussein, ο ΥΠ.ΕΞ. του Καμερούν και ο Γ.Γ. του ΥΠΕΞ της Νιγηρίας. Η ΕΕ στην παρέμβασή της καταδίκασε τις βαρβαρότητες της Μπόκο Χαράμ, αλλά τόνισε και την ευθύνη της χώρας ως προς την προστασία των Α.Δ. Παρεμβάσεις πραγματοποίησαν η Γερμανία, η Ολλανδία, ο Καναδάς, το Ην. Βασίλειο, η Ρωσία, το Ιράν, η Πολωνία, οι ΗΠΑ, το Ισραήλ κ.α.

Η ΕΕ στην τελική επεξήγηση της θέσης της, ενσωμάτωσε και τα σχόλια της ελληνικής πλευράς ως προς την διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων πολυεθνικής δύναμης, σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Σχετικό ψήφισμα υιοθετήθηκε στο τέλος της Συνόδου με συναίνεση, αν και τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ δεν το συγκληδεμόνευσαν.

ii. 24^η Έκτακτη Σύνοδος ΣΑΔ (17/12/2015).

Σκοπός της Συνόδου ήταν η συζήτηση επί της δραματικής επιδείνωσης της κατάστασης των Α.Δ. στο Μπουρούντι και η υιοθέτηση σχετικού ψηφίσματος κατόπιν πρωτοβουλίας των ΗΠΑ. Η εν λόγω πρωτοβουλία υποστηρίχθηκε από το σύνολο κ-μ ΕΕ.

Στην ομιλία του, ο Ύπατος Αρμοστής ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ. Zeid Ra'ad Al Hussein, μεταξύ άλλων, απέτισε φόρο τιμής στην εξέχουσα δράση ενός Μπουρουντιανού υπερασπιστή των Α.Δ. (παρευρισκόταν στη Σύνοδο), εκφράζοντας ταυτόχρονα τα συλλυπητήριά του για το θάνατο των συγγενών του στο Μπουρούντι. Άλλοι ομιλητές ήταν: ο Ειδικός Σύμβουλος του Γενικού Γραμματέα για την Πρόληψη της Γενοκτονίας, ο Επικεφαλής της Συντονιστικής Επιτροπής για τις Ειδικές Διαδικασίες ΗΕ, ο Επίτροπος για πολιτικά ζητήματα της Επιτροπής της Αφρικανικής Ένωσης, κ.α.

Η ΕΕ στην παρέμβασή της εξέφρασε την ανησυχία της για την κλιμάκωση της κρίσης και καταδίκασε τις παραβιάσεις των Α.Δ. και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στο Μπουρούντι. Παρεμβάσεις πραγματοποίησαν - μεταξύ άλλων - η χώρα μας, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Εσθονία, το Μαυροβούνιο, η Ολλανδία, η Ρωσία, η Κίνα κ.α. Στη Σύνοδο παρενέβησαν και ΜΚΟ.

Το σχετικό ψήφισμα υιοθετήθηκε με συναίνεση και χωρίς ιδιαίτερες αντιδράσεις.

B) Παρακολούθηση Τρίτης Επιτροπής της 70^{ης} Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών:

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης, από πλευράς Δ4 Διεύθυνσης, των εργασιών της Τρίτης Επιτροπής της Γ.Σ. των Η.Ε., σημειώνεται μέχρι στιγμής η υιοθέτηση - και κατά το 2015 - της Απόφασης με θέμα «Ασφάλεια των Δημοσιογράφων και το Ζήτημα της Ατιμωρησίας». Η Απόφαση, που υπεβλήθη επιτυχώς για τρίτο συνεχές έτος με πρωτοβουλία της χώρας μας (με την υποστήριξη Αργεντινής, Αυστρίας, Κόστα Ρίκα, Γαλλίας και Τυνησίας - core group), υιοθετήθηκε χωρίς ψηφοφορία και συγκληδεμονεύθηκε από 83 συνολικά κράτη.

Η Απόφαση, μεταξύ άλλων, καλεί τα κράτη να προχωρήσουν σε υιοθέτηση και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου προστασίας των δημοσιογράφων και των εργαζομένων στα ΜΜΕ προκειμένου να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της ατιμωρησίας για εγκλήματα εναντίον τους. Επίσης καλεί τα κράτη να διασφαλίσουν ότι τα

μέτρα που λαμβάνουν για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και την προστασία της εθνικής ασφάλειας, δεν παρεμποδίζουν την ελεύθερη άσκηση του έργου των δημοσιογράφων και των εργαζομένων στα ΜΜΕ.

2. Επίσκεψη Ειδικού Εισηγητού Η.Ε. για σύγχρονες μορφές ρατσισμού, ρατσιστικών διακρίσεων, ξενοφοβίας κ.α., κ. Mutuma Ruteere, στην Ελλάδα (4-8/5/2015)

Κατά το ανωτέρω διάστημα επισκέφθηκε την χώρα μας ο εν λόγω Ειδικός Εισηγητής ΗΕ, στο πλαίσιο της εντολής του (η χώρα μας διατηρεί ανοικτή πρόσκληση - standing invitation - προς όλες τις Ειδικές Διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ).

Κατά την διάρκεια της εδώ παραμονής του, ο κ. Ruteere συναντήθηκε με εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας και ανώτατα / ανώτερα υπηρεσιακά στελέχη διαφόρων Υπουργείων και Φορέων, μέλη της Κοινωνίας των Πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας κ.α., ενώ πραγματοποίησε και επισκέψεις σε σημεία ενδιαφέροντός του εκτός Αθηνών. Ο κ. Ruteere, κατά τη συνήθη πρακτική των Ειδικών Εισηγητών των ΗΕ, θα υποβάλει την Έκθεσή του για την κατάσταση στη χώρα μας, σχετικά με ζητήματα που εμπίπτουν στο περιεχόμενο της εντολής του, σε επόμενη Σύνοδο του ΣΑΔ.

3. Επίσκεψη Ανεξάρτητου Εμπειρογνώμονα Η.Ε. για τις επιπτώσεις του Εξωτερικού Χρέους, κ. Juan Pablo Bohoslavsky, στην Ελλάδα (29/11 - 8/12/2015)

Κατά τις ανωτέρω ημερομηνίες επισκέφθηκε επίσης την χώρα μας, ο Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας ΗΕ για τις επιπτώσεις του Εξωτερικού Χρέους και άλλων συναφών διεθνών οικονομικών υποχρεώσεων των Κρατών στην πλήρη απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών), κ. J. P. Bohoslavsky.

Κατά την εδώ παραμονή του, συναντήθηκε με εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας και ανώτατα / ανώτερα υπηρεσιακά στελέχη διαφόρων Υπουργείων και Φορέων, μέλη της Κοινωνίας των Πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας, σωματείων εργαζομένων κ.α. Πρόκειται, ομοίως, να υποβάλει την Έκθεσή του για την κατάσταση στη χώρα μας σχετικά με ζητήματα της αρμοδιότητάς του, σε επόμενη Σύνοδο του ΣΑΔ και συγκεκριμένα, όπως έχει προγραμματισθεί, σε αυτήν του Μαρτίου 2016.

Τις ανωτέρω δύο επισκέψεις οργάνωσε και συντόνισε η Δ4 Διεύθυνση, παρέχοντας πλήρη και αναλυτική ενημέρωση στα εμπλεκόμενα Υπουργεία και φορείς, συγκαλώντας διυπουργικές συσκέψεις με την συμμετοχή και άλλων Διευθύνσεων του ΥΠΕΞ, συνεννοούμενη για όλες τις λεπτομέρειες με τα Γραφεία των Ειδικών Εισηγητών ΗΕ στη Γενεύη - σε συνεργασία με την εκεί Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία - και, τέλος, διαμορφώνοντας τα τελικά προγράμματα, μεριμνώντας για μέτρα ασφαλείας σε συνεργασία με την ΕΛ.ΑΣ. και ορίζοντας στελέχη της ως focal points για όλη τη διάρκεια των επισκέψεων.

4. Επίσκεψη στην Ελλάδα του Επικεφαλής του Περιφερειακού Γραφείου για την Ευρώπη της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κ. J. Jarab (30/3 1/4/2015)

Κατά τις ανωτέρω ημερομηνίες επισκέφθηκε την χώρα μας ο εν λόγω αξιωματούχος του ΟΗΕ, στο πλαίσιο των τακτικών επαφών του Περιφερειακού Γραφείου των Βρυξελλών της Υπάτης Αρμοστείας για τα Α.Δ. με την ελληνική πλευρά, με σκοπό την εξέταση σειράς ζητημάτων σχετικών με την διεθνή προστασία των Α.Δ. Την φορά αυτή, η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε κατόπιν προσκλήσεως της Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο κ. Jarab επισκέφθηκε την Δ4 Δ/ση, αφού προηγουμένως είχε πραγματοποιήσει επαφές με τα Υπουργεία Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Υγείας, καθώς και με την Συνήγορο του Πολίτη, όπου συζήτησε για τις δράσεις και τις πολιτικές της Ελληνικής Κυβέρνησης όσον αφορά ζητήματα μετανάστευσης, ατόμων με αναπηρία / ψυχικά νοσήματα, καθώς και προστασίας των δικαιωμάτων των Ρομά. Αναφερόμενος στο μεταναστευτικό, είπε ότι θα πρέπει να αντιμετωπισθεί τόσο με την ανάπτυξη συνεργασιών ανάμεσα σε κρατικούς φορείς και την Κοινωνία των Πολιτών, όσο και με την εγκαθίδρυση ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης συνόρων και επιστροφών, με βάση την αρχή της αλληλεγγύης και του καταμερισμού των ευθυνών μεταξύ των κ-μ.

Αναφέρθηκε στα θετικά βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας στους ανωτέρω τομείς, επισημαίνοντας ότι το Γραφείο της Υπάτης Αρμοστείας είναι πάντα έτοιμο να παράσχει την υποστήριξή του και να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες που συνάδουν με την προστασία των Α.Δ. και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Από πλευράς μας, όσον αφορά το μεταναστευτικό, τονίσαμε ότι προέχουν η συνδρομή της ΕΕ και ο καταμερισμός των βαρών μεταξύ των κ-μ. Αναφερθήκαμε στα θετικά βήματα που έχουν γίνει εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης στον τομέα του ασύλου, της διαχείρισης της μετανάστευσης και της προστασίας των Α.Δ. των μεταναστών (δημιουργία δομών ανοικτής φιλοξενίας, προγράμματα εκπαίδευσης αστυνομικών και συνοριοφυλάκων στα Α.Δ. κ.α.), καθώς και στις πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες και προτάσεις για την προστασία των Α.Δ. (νόμος για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου περί απόδοσης ιθαγένειας σε παιδιά νομίμων μεταναστών κ.α.), επισημαίνοντας ότι τα ανωτέρω αποτελούν την αρχή μιας δύσκολης διαδικασίας, τα αποτελέσματα της οποίας θα φανούν μετά την παρέλευση κάποιου χρονικού διαστήματος.

5. Εξέταση της δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας υπό το Διεθνές Σύμφωνο ΗΕ για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, κατά την 56^η Σύνοδο της αρμόδιας Επιτροπής των Η.Ε. (Γενεύη, 5-6/10/2015)

Κατά τις ανωτέρω ημερομηνίες η χώρα μας εξετάσθηκε από την Επιτροπή των ΗΕ για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, επί της δεύτερης σχετικής Περιοδικής Έκθεσής της, την οποία είχε υποβάλει σε προηγούμενο χρόνο, βάσει των συμβατικών υποχρεώσεών της που απορρέουν από το εν θέματι Σύμφωνο. Η διαδικασία της εξέτασης προβλέπει την υποχρέωση του εξεταζόμενου κράτους να απαντήσει **α)** γραπτά - πριν την εξέταση - σε έναν κατάλογο θεμάτων (list of issues) σχετικών με το εν θέματι Σύμφωνο, και **β)** προφορικά - κατά την ημέρα της εξέτασης - σε ερωτήσεις οι οποίες τίθενται από τα μέλη της Επιτροπής.

Η παρουσία της ελληνικής πλευράς - με επικεφαλής τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ. Κατρούγκαλο και την Αναπληρώτρια Υπουργό για την Καταπολέμηση της Ανεργίας κα Αντωνοπούλου - υπήρξε άρτια, με ευρεία και αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση. Ειδικότερα, υπήρξε συμμετοχή όλων σχεδόν των Υπουργείων και φορέων που συνέβαλαν τόσο στην σύνταξη της Έκθεσης όσο και στην διαμόρφωση της ελληνικής συνολικής απάντησης στον κατάλογο θεμάτων (list of issues) που είχε υποβληθεί, κατά τα ανωτέρω, πριν την εξέταση.

Η ομαλή και απρόσκοπτη εξέλιξη της διαδικασίας, κατά την οποία η ελληνική Αντιπροσωπεία δέχθηκε και απάντησε προφορικά και επιτυχώς σε πολλές - κύριες και συμπληρωματικές - ερωτήσεις των μελών της Επιτροπής επί διαφόρων σημείων της Έκθεσης, ενισχύει σημαντικά τις πιθανότητες να σημειώσει η χώρα μας μια αξιόλογη συνολική επίδοση επί της εφαρμογής των σημείων του Συμφώνου των Η.Ε. για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, του οποίου, ως γνωστόν, αποτελεί μέρος.

Η Δ4 Δ/ση, πριν την εξέταση, είχε συγκαλέσει ευρεία διυπουργική σύσκεψη στο ΥΠΕΞ, με σκοπό την αποσαφήνιση διαφόρων επί μέρους θεμάτων και σημείων, την οριστικοποίηση πολλών απαντήσεων επί πιθανών ερωτήσεων, τον ορισμό των εκπροσώπων των φορέων κ.α., συμβάλλοντας έτσι στην ευρύτερη δυνατή συμμετοχή και στην αρτιότερη δυνατή παρουσία της ελληνικής αντιπροσωπείας.

6. Επίσκεψη στην Ελλάδα του τ. Υπατου Αρμοστή των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες κ. Antonio Guterres (9-12/10/2015)

Κατά το ανωτέρω διάστημα, επισκέφθηκε την χώρα μας και συγκεκριμένα την Λέσβο ο - απεθών πλέον - Υπατος Αρμοστής των ΗΕ για τους Πρόσφυγες, κ. Α. Guterres. Ο κ. Guterres αναγνώρισε την αναγκαιότητα για επιμερισμό του βάρους σε όλες τις χώρες της ΕΕ και τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι η ΕΕ πρέπει να συνεργασθεί, να ανταποκριθεί και να δώσει μια απάντηση στην κρίση αυτή, η οποία δεν είναι πρόβλημα μόνο της χώρας μας, αλλά ολόκληρης της Ευρώπης. Ειδικότερα, υπογράμμισε ότι η ΕΕ πρέπει να βοηθήσει την Ελλάδα στις διαδικασίες παροχής ασύλου και στη δημιουργία των μηχανισμών εκείνων που θα επιτρέψουν τον επαναπατρισμό όσων δεν δικαιούνται άσυλο, πάντα με σεβασμό στην αξιοπρέπεια και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο κ. Guterres εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του για τη γενναιοδωρία, τη φιλοξενία και την αλληλεγγύη που έχει εκφράσει ο λαός και οι αρχές της Λέσβου και κατ' επέκταση της Ελλάδας προς τους πρόσφυγες, ενώ εξήρε το έργο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Ελληνικής Ακτοφυλακής. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Guterres ευχαρίστησε τον Δήμαρχο και τους κατοίκους για την ψυχραιμία και την ουσιαστική βοήθεια που έχουν προσφέρει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανέκυψαν από τις μεγάλες ροές προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα μέσω του νησιού.

Τέλος, ο Δήμαρχος Λέσβου κ. Γαληνός ενημέρωσε τον Υπατο Αρμοστή σχετικά με την υποψηφιότητα της Μυτιλήνης ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2021 και ζήτησε τη στήριξή του. Ο κ. Guterres εμφανίστηκε θετικός, δηλώνοντας ότι θα μεριμνήσει ώστε να δρομολογηθούν δράσεις για στήριξη της υποψηφιότητας της πόλης.

II. Υποψηφιότητες Ελλάδας

Κατά τη διάρκεια του 2015, η Δ1 Διεύθυνση του Υπουργείου μας ενέτεινε τις προσπάθειες και συνέχισε τον συντονισμό των Αρχών εξωτερικού, με σκοπό την ενίσχυση της παρουσίας μας στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, δίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στη διεύρυνση του κύκλου των κρατών που στηρίζουν την υποψηφιότητα της χώρας μας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Council) για την περίοδο 2019-2021 (οι εκλογές θα πραγματοποιηθούν το 2018). Ταυτόχρονα, η εν λόγω υποψηφιότητά μας προβλήθηκε και σε όλες τις συναντήσεις που αρμόδια στελέχη της Δ1 είχαν με εκπροσώπους ξένων εδώ Πρεσβειών, ενώ πάγια εισήγησή μας είναι το ζήτημα να τίθεται, κατά το δυνατόν, και στις επαφές της πολιτικής και υπηρεσιακής ηγεσίας.

Η προαναφερθείσα συντονισμένη προσπάθεια για την προώθηση της υποψηφιότητας μας στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντανάκλα τη σταθερή επιλογή της χώρας μας να συνεισφέρει ενεργά στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Για το λόγο αυτό, η συγκεκριμένη υποψηφιότητα θεωρείται μείζονος σημασίας για τη χώρα μας και προωθείται με μεθοδικό τρόπο από το Υπουργείο Εξωτερικών.

III. Εξελίξεις στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ

Η προσέγγιση της ασφάλειας από τον ΟΑΣΕ συμπεριλαμβάνει τρεις διαστάσεις: α) πολιτικο-στρατιωτική, β) οικονομική και περιβαλλοντική γ) ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκδημοκρατισμού. Σε ότι αφορά τις κυριότερες εξελίξεις ως προς την Τρίτη Διάσταση, εντός του 2015, αναφέρονται τα εξής:

Η ετήσια δραστηριότητα του Οργανισμού ολοκληρώνεται, ως γνωστόν, με την κατ' έτος Υπουργική Σύνοδο, αρχές Δεκεμβρίου. Κατά την 22^η Υπουργική Σύνοδο του ΟΑΣΕ που έλαβε χώρα στο Βελιγράδι (03-04/12/2015) κυριάρχησε το ζήτημα της κρίσης στην Ουκρανία, ενώ δεν κατέστη δυνατή η υιοθέτηση γενικής Πολιτικής Διακήρυξης. Οι εργασίες της διεξήχθησαν μέσα σε κλίμα επιδείνωσης των σχέσεων των συμμετεχόντων κρατών, χωρίς όμως να επηρεασθεί καταλυτικά η ημερήσια διάταξη της Συνόδου, και επιβεβαιώθηκαν τόσο η σημασία του ΟΑΣΕ ως σημαντικού πλαισίου διαλόγου των εμπλεκόμενων μερών όσο και ο ρόλος του στην αντιμετώπιση της κρίσης στην Ουκρανία.

Τα θέματα που απασχόλησαν κατά κύριο λόγο τον Οργανισμό στο πλαίσιο της ανθρώπινης διάστασης, κατά την περίοδο αυτή, αφορούσαν τα προβλήματα που συναρτώνται με την παράνομη μετανάστευση, την αντιμετώπιση φαινομένων ρατσισμού, μισαλλοδοξίας και αντισημιτισμού, την προώθηση της ισότητας των φύλων, της ελευθερίας έκφρασης, καθώς και του δικαιώματος του συνέρχεσθαι και συναθροίζεσθαι ειρηνικά. Κατά την Υπουργική Σύνοδο, δεν κατέστη εφικτό να υιοθετηθεί κάποια Διακήρυξη στο πλαίσιο της τρίτης διάστασης του ΟΑΣΕ.

Σε ότι αφορά τις ετήσιες συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης ΟΑΣΕ εντός του 2015 αναφέρονται τα εξής:

Κατά την ετήσια 19^η Συνάντηση Εφαρμογής Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ (Βαρσοβία, 21.09-02.10.2015) υπήρξε υψηλός αριθμός συμμετεχόντων, εκπροσωπώντας πλήθος κρατών- μελών, εταίρους, τα όργανα του ΟΑΣΕ, διεθνείς οργανισμούς και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Έλαβαν χώρα δεκαοκτώ (18) εργάσιμες συνεδρίες κατά τις δύο εβδομάδες της Συνάντησης οι οποίες επικεντρώθηκαν στα ακόλουθα θέματα:

- ελευθερίας έκφρασης, ελευθερία ΜΜΕ και πληροφόρησης
- απόλαυση των θεμελιωδών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εποχή των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και προστασία της ιδιωτικότητας
- ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι.
- εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
- ισότητα των ευκαιριών για τις γυναίκες και τους άνδρες και η εφαρμογή του προγράμματος δράσης του ΟΑΣΕ για την προώθηση της ισότητας των φύλων
- πρόληψη της βίας κατά παιδιών και γυναικών
- ανεξαρτησία του Δικαστικού Σώματος, με έμφαση στη λογοδοσία και ακεραιότητα δικαστών και εισαγγελέων
- πρόληψη βασανιστηρίων και κατάργηση της θανατικής ποινής
- προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων και καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- ιθαγένεια, πολιτικά δικαιώματα και δημοκρατικές εκλογές
- δικαιώματα μεταναστών
- καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και εκμετάλλευσης προσφύγων
- καταπολέμηση ρατσισμού, ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας για θρησκευτικούς λόγους
- ελευθερία της σκέψης, συνείδησης, θρησκείας ή πεποιθήσεων
- πρόληψη σε επιθετικό εθνικισμό, ρατσισμό και σοβινισμό
- ελευθερία της σκέψης, συνείδησης, θρησκείας ή πεποιθήσεων.

- Οι τρεις Συμπληρωματικές Συναντήσεις Ανθρώπινης Διάστασης του Ο.Α.Σ.Ε. για το 2014 πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη, με τα ακόλουθα θέματα:

1. «Ελευθερίες ειρηνικής συνάθροισης και συνεταιρίζεσθαι» (16 – 17/04/2015). Περιέλαβε τρεις συνόδους εργασίας με επιμέρους θεματικές τις εξής: α) Εξελίξεις στην περιοχή Ο.Α.Σ.Ε. από την Συμπληρωματική Συνάντηση Ανθρώπινης Διάστασης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του 2003, β) Μηχανισμοί Πρόληψης σε εθνικό επίπεδο, γ) Ο ρόλος του Ο.Α.Σ.Ε. στην παροχή βοήθειας προς τα Συμμετέχοντα Κράτη για την πρόληψη των βασανιστηρίων: Προοπτικές.

2. «Ηλεκτρονική Δημοκρατία (E-democracy)» (3 – 4/07/2014). Το πρόγραμμα της ημερήσιας διάταξης περιελάμβανε τις εξής επιμέρους θεματικές: α) Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης, β) Οι ευθύνες στο πλαίσιο της ελευθερίας της έκφρασης, γ) Οι αρμοδιότητες του Ο.Α.Σ.Ε. και η κοινωνία των πολιτών.

3. «Συμβολή του ΟΑΣΕ στην προστασία των εθνικών μειονοτήτων» (29– 30/10/2014). Η Συνάντηση περιέλαβε τρεις θεματικές ενότητες: α) Τα δικαιώματα των Μειονοτήτων 25 έτη μετά την υιοθέτηση του Κειμένου της Κοπεγχάγης, β) Η ενσωμάτωση στις ποικιλόμορφες κοινωνίες και οι Ljubljana Guidelines, γ) Οι εθνικές μειονότητες στις σχέσεις μεταξύ κρατών και οι Συστάσεις Bolzano/Bozen.

Το Ετήσιο Σεμινάριο Ανθρώπινης Διάστασης ΟΑΣΕ με θέμα «Ο ρόλος των ανεξάρτητων θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή ΟΑΣΕ», πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία (1-3.6.2015).

Θεσμικά όργανα

- Το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR)

-Κατά το 2015, το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR) οργάνωσε αποστολή παρατηρητών για τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ουκρανία, που διεξήχθησαν στις 25.10.2015 (α' γύρος) και 15.11.2015 (β' γύρος). Η Ελλάδα συμμετείχε σε αμφοτέρους γύρους με (3) παρατηρητές. Η συμμετοχή τους χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ στη βάση του Μηχανισμού «Instrument contributing to Stability and Peace».

- Η Σερβική Προεδρία ΟΑΣΕ και ο Διευθυντής του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΟΑΣΕ (ΟΑΣΕ/ ODIHR) απηύθυναν πρόσκληση στα συμμετέχοντα – Κράτη (σ-Κ) ΟΑΣΕ σχετικά με συμμετοχή α) στην σύγκληση της πρώτης Ενισχυμένης Επιτροπής Ανθρώπινης Διάστασης αναφορικά με την πρόληψη εγκλημάτων μίσους που έλαβε χώρα στη Βιέννη στις 17.11.2015, καθώς και β) στην Ετήσια Συνάντηση Εθνικών Σημείων Επαφής για την καταπολέμηση των Εγκλημάτων Μίσους στις 18-19.11.2015 οι οποίες έλαβαν χώρα στη Βιέννη και στις οποίες συμμετείχε εκπρόσωπος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών κατόπιν ορισμού από τον αρμόδιο Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι κύριοι θεματικοί άξονες αφορούσαν: α) την παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών για την παρακολούθηση εγκλημάτων μίσους συμπεριλαμβανομένης της συλλογής έγκυρων στοιχείων, β) τις δυνατότητες ενεργούς

συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση εγκλημάτων μίσους, γ) τον ρόλο των ορισθέντων εθνικών σημείων επαφής στην αντιμετώπιση εγκλημάτων μίσους και δ) εξέταση επιτυχημένων περιπτώσεων παροχής βοήθειας μέσω των σχετικών προγραμμάτων ενίσχυσης δυνατοτήτων (capacity building programs) του ODHIR/OΑΣΕ.

- Εκπρόσωπος ΟΑΣΕ για την Ελευθερία των ΜΜΕ

Κατά το 2015, το Γραφείο της Εκπροσώπου ΟΑ-ΣΕ για την Ελευθερία των ΜΜΕ και η Σερβική Προεδρία ΟΑΣΕ συνδιοργάνωσαν Διάσκεψη με αντικείμενο προστασία ασφάλειας και ακεραιότητας των δημοσιογράφων (Βελιγράδι, 26-27.3.2015)

IV. Εξελίξεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) αποτελεί κορυφαίο ευρωπαϊκό forum ανάπτυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Α.Δ.) και ελέγχου της προστασία τους. Αυτό επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, μέσω της υιοθέτησης Συμβάσεων με αντικείμενο την προστασία των Α.Δ. καθώς και με τον έλεγχο τηρήσεως των δεσμεύσεων των κρατών-μελών μέσω: των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), της παρακολούθησης εφαρμογής των ανωτέρω αποφάσεων από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ, καθώς και μέσω άλλων οργάνων και θεσμών του, όπως ο Επίτροπος Α.Δ., η CPT, η ECRI και η Επιτροπή Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Καθόσον αφορά στις εξελίξεις στο πεδίο προστασίας των Α.Δ. κατά το έτος 2015, που αφορούν στο ΣτΕ, σημειώνονται τα ακόλουθα:

1. Στις 24.2.2015 δημοσιεύθηκε, μαζί με τις ελληνικές παρατηρήσεις, η Έκθεση της ECRI (European Committee against Racism and Intolerance), βάσει συμπερασμάτων επίσκεψης Αντιπροσωπείας της Επιτροπής που έλαβε χώρα στις 10 -14.3.2014.
2. Στο πλαίσιο των τακτικών γύρων αξιολόγησης των κ-μ του Οργανισμού και σχετικών επισκέψεων Επιτροπών του ΣτΕ, επισκέφθηκε τη χώρα μας στις 14-23.4.2015 Αντιπροσωπεία της CPT (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment), προκειμένου να εξετάσει την πρόοδο υλοποίησης των προτάσεων της Επιτροπής που περιέχονται στην από 16.10.2014 έκθεσή της. Η έκθεση με τις διαπιστώσεις από την επίσκεψη υιοθετήθηκε κατά την 87^η Συνάντηση της CPT, 29.6-3.7.2015 ενώ οι αρμόδιες ελληνικές Αρχές (Υπ. Δικαιοσύνης) απάντησαν σε αυτές στις 15.10.2015.
3. Η συνεργασία των Ελληνικών Αρχών με τα αρμόδια όργανα ΣτΕ, μεταξύ οποίων η Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς (Group of States Against Corruption-GRECO), αναπτύσσεται διαρκώς στο τομέα καταπολέμησης διαφθοράς. Στις 2.2.2015, ο Γενικός Γραμματέας ΣτΕ κ. Jagland, απέστειλε στον Υπουργό Επικρατείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς συγχαρητήρια επιστολή, με την οποία, μεταξύ άλλων, τον ενημέρωνε ότι το ΣτΕ υπέβαλε στον κ. Τέντε (Εθνικό Συντονιστή κατά της Διαφθοράς), στις 15.12.2014, πρόταση διετούς προγράμματος συνεργασίας προς υποστήριξη της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης κατά της διαφθοράς.
4. Με την από 28.8.2015 Απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών κ. Ν. Κοτζιά, ορίστηκε η κα Μαρία Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου Παντείου

Πανεπιστημίου, ως μέλος της ECRI, κατόπιν παραίτησης του Καθηγητή κ. Σ. Περράκη, ο οποίος ανέλαβε στις 4.9.2015 καθήκοντα Μονίμου Αντιπροσώπου της Ελλάδος στο ΣτΕ.

5. Η φθινοπωρινή Σύνοδος της Ολομέλειας της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης ΣτΕ έλαβε χώρα 28.9-2.10.2015. Στην ημερήσια διάταξη κύρια θέση κατείχαν τα ζητήματα των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών προς Ευρώπη, το θέμα του ασύλου και εκείνο των θρησκευτικών ελευθεριών. Η κοινή συνισταμένη των συζητήσεων υπήρξε η ανάγκη τήρησης αλληλέγγυας στάσης έναντι των προσφύγων, έναντι των κρατών πρώτης γραμμής και έναντι των χωρών διέλευσης μικτών μεταναστευτικών ροών. Το θέμα θα παραμείνει στην ημερήσια διάταξη της Κ.Σ., δεδομένου ότι κατά την επόμενη Σύνοδο του 25-29 Ιανουαρίου 2016 θα συζητηθεί το θέμα των μεταναστευτικών ροών στη Μεσόγειο.
6. Την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣτΕ εκπροσώπησε στην Διεθνή Διάσκεψη με θέμα «Θρησκευτικός και Πολιτιστικός Πλουραλισμός και Ειρηνική Συνύπαρξη στη Μέση Ανατολή» που έλαβε χώρα στην Αθήνα (18-20.10.2015), η βουλευτής κα Θ. Μπακογιάννη.
7. Σχετικά με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ που αφορούν στην Ελλάδα και σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, την 1.1.2016 εκκρεμούσαν 892 προσφυγές κατά της Ελλάδας, έναντι 1202 στις 24.1.2014. Οι περισσότερες αφορούν υπέρβαση του εύλογου χρόνου της δίκης (πρόβλημα «συστημικό», όπως το έχει χαρακτηρίσει το ΕΔΔΑ). Άλλες αφορούν: Παράνομη μετανάστευση – Πρόσφυγες – Ασυλο, Άσκηση βίας από όργανα Σωμάτων Ασφαλείας, Σωματεία Μουσουλμανικής Μειονότητας, συνθήκες κράτησης σε φυλακές και σε εγκαταστάσεις Αστυνομίας, εκπαίδευση παιδιών Ρομά και μη συμμόρφωση σε αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων. Η χώρα μας κατατάσσεται στη 13η θέση, μεταξύ των 47 κ-μ ΣτΕ, από άποψη εκκρεμών σε βάρος της προσφυγών. Το 2015 εκδόθηκαν κατά της Ελλάδας 47 αποφάσεις του ΕΔΔΑ, έναντι 50 το 2014. Ο συνολικός αριθμός καταδικαστικών για τη χώρα μας αποφάσεων, η εκτέλεση των οποίων επιτηρείται από την Επιτροπή Υπουργών (σύνθεση Μονίμων Αντιπροσώπων για θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- EMA-AD), ανέρχεται σε 457, από 506 το 2014. Η βελτιωμένη θέση της χώρας μας στις ανωτέρω κατατάξεις, οφείλεται εν πολλοίς τόσο στις επιτυχείς προσπάθειες για αντιμετώπιση των «συστημικών» ανεπαρκειών, όσο και στην μεγάλη επέκταση των φιλικών διακανονισμών, οι οποίοι υπερδιπλασιάστηκαν το 2015, σε 128.
8. Αναφορικά με την διαδικασία μεταρρύθμισης ΣτΕ, ήδη από το 2010, με πρωτοβουλία του Γ.Γ. κ. Jagland, βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία μεταρρύθμισης του ΣτΕ που αποβλέπει στον εξορθολογισμό της λειτουργίας του, στην αναβάθμιση της πολιτικής Γειτονίας, και στην ενίσχυση της παρακολούθησης, εκ μέρους των ελεγκτικών μηχανισμών του Οργανισμού, της τήρησης των υποχρεώσεων των κ-μ. Η Ελλάδα υποστηρίζει την όλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια, θεωρώντας, πάντως, ότι ο ισχύων ελεγκτικός μηχανισμός του ΣτΕ είναι επαρκής και δεν χρειάζεται επέκτασή του. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψη η δημοσιονομική παράμετρος των όποιων θεσμικών μεταρρυθμίσεων.
9. Σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη, η χώρα μας αναδεικνύει σταθερά εντός του ΣτΕ τις διαστάσεις και τη

σοβαρότητα των προβλημάτων που έχουν προκαλέσει οι πρωτοφανείς, κατά τα τελευταία έτη, μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές επιδιώκοντας τη μεγαλύτερη δυνατή ευαισθητοποίηση του Οργανισμού, ώστε να συνδράμει με τεχνογνωσία, ιδίως στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για μία συλλογική και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αντιμετώπιση του φαινομένου. Στο πλαίσιο αυτό, ο Γ.Γ. του ΣτΕ κ. Τ. Jagland απέστειλε το Σεπτέμβριο 2015 επιστολή στην Υπηρεσιακή Πρωθυπουργό κ. Θάνου, με την οποία εξέφρασε την ετοιμότητά του να συμβάλει στην αντιμετώπιση του ακανθώδους αυτού ζητήματος, διαβιβάζοντας, εν προκειμένω, τα κυριότερα σημεία του νομικού κεκτημένου του Οργανισμού. Η κυρία Πρωθυπουργός απάντησε αμέσως, τονίζοντας την ετοιμότητα της χώρας μας για συνεργασία καθώς και την ευρωπαϊκή διάσταση ενός ζητήματος που απαιτεί συλλογικές αποφάσεις.

10. Κατά την ανωτέρω περίοδο, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υπέβαλε επιτυχώς αίτημα στην CEB–Αναπτυξιακή Τράπεζα του ΣτΕ (και ειδικότερα στο νεοσύστατο «Ταμείο Μεταναστών και Προσφύγων») για δάνειο €2εκ., με σκοπό τη συγχρηματοδότηση υποδομών φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο.
11. Στις ενέργειες που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού και ριζοσπαστικοποίησης που οδηγούν στη τρομοκρατία (Violent Extremism and Radicalization Leading to Terrorism-VERLT), θα πρέπει να αναφερθεί η υιοθέτηση από την Υπουργική Σύνοδο του ΣτΕ τον Μάιο 2015, σχετικής Πολιτικής Διακήρυξης και Σχεδίου Δράσης (Action Plan), η οποία κατέδειξε την προσήλωση των κ-μ στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Η αποτελεσματική και συνεκτική αντιμετώπιση της απειλής αυτής σύμφωνα με τις κοινές αρχές και τα πρότυπα του ΣτΕ προϋποθέτει σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες του ατόμου.
12. Τέλος, ο Εισηγητής της Επιτροπής Μετανάστευσης της Κοιν. Συνέλευσης του ΣτΕ κ. A. Rigoni (ALDE), επισκέφθηκε Αθήνα και Λέσβο 14-17.10.2015, στο πλαίσιο σχετικής Έκθεσης που εκπονεί με θέμα «Βία κατά μεταναστών».

V. Ειδική Νομική Υπηρεσία (ENY)

1. Κατά το έτος 2015, η Ειδική Νομική Υπηρεσία του ΥΠΕΞ:

- Συνεργάστηκε στενά με τις συναρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και με τα συναρμόδια Υπουργεία, για την οριζόντια κάλυψη, από τη σκοπιά του διεθνούς δικαίου, των θεμάτων προώθησης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Συμμετείχε στην ελληνική αντιπροσωπεία στη σύνοδο Μαρτίου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ.
- Επεξεργάστηκε τις απαντήσεις στον Κατάλογο Ερωτημάτων ενόψει της προφορικής παρουσίασης της δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας υπό το Διεθνές Σύμφωνο ΗΕ για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (σε συνεργασία με τη Δ4 Δ/ση και τα συναρμόδια Υπουργεία) και έλαβε μέρος στην ως άνω προφορική παρουσίαση (Γενεύη, 5-6.10.2015).

- Επεξεργάστηκε τις απαντήσεις στον Κατάλογο Ερωτημάτων ενόψει της προφορικής παρουσίας της δεύτερης Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας υπό το Διεθνές Σύμφωνο ΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία) και έλαβε μέρος στην ως άνω προφορική παρουσίαση (Γενεύη, 19-20.10.2015). Η ελληνική αντιπροσωπεία, με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη συμμετοχή εκπροσώπων των περισσότερων εκ των συναρμοδίων Υπουργείων, παρουσίασε την κατάσταση της εφαρμογής του Συμφώνου στην Ελλάδα με πληρότητα και πνεύμα αυτοκριτικής. Οι Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος των διατάξεων του Συμφώνου, ενώ οι συστάσεις, για τις οποίες ζητήθηκε ενημέρωση για την εφαρμογή τους εντός ενός έτους (σύμφωνα με τους Κανόνες Διαδικασίας της Επιτροπής), αφορούν τις θεματικές της υπερβολικής χρήσης βίας και κακομεταχείρισης, των ασυνόδευτων ανηλίκων, της απέλασης των αιτούντων άσυλο και παράτυπων μεταναστών.

- Χειρίστηκε ατομικές αναφορές (οιονεί δικαστικές προσφυγές) ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

- Εκπροσώπησε τη Χώρα στις εργασίες της Διευθύνουσας Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDDH) που είναι αρμόδια για την ανάπτυξη και την προώθηση των Α.Δ. και την βελτίωση του μηχανισμού ελέγχου της ΕΣΔΑ. Η CDDH, πέραν της έκθεσης για το μακροπρόθεσμο μέλλον του συστήματος της ΕΣΔΑ, υιοθέτησε σχέδιο Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις επιχειρήσεις, κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολιτιστικά ποικιλόμορφες κοινωνίες καθώς και μελέτη σκοπιμότητας για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ευρώπη, με Εισηγήτρια (Rapporteur) την Ελληνίδα εκπρόσωπο.

- Έλαβε μέρος στις εργασίες της «Συντακτικής Ομάδας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε πολιτιστικά ποικιλόμορφες κοινωνίες (CDDH-DC)» (Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που υπάγεται στην CDDH). Η εν λόγω Ομάδα υιοθέτησε «Κατευθυντήριες Γραμμές για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολιτιστικά ποικιλόμορφες κοινωνίες», τις οποίες η CDDH, αφού ενέκρινε, διαβίβασε στην Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ.

- Έλαβε μέρος στις εργασίες της Επιτροπής Νομικών Συμβούλων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CAHDI) η οποία, ως αρμόδια για τη διατύπωση νομικής γνώμης (opinion) επί συστάσεων της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υιοθέτησε γνώμη σχετική με την ανάγκη διαφύλαξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου κατά τη χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών («Drones and targeted killings: the need to uphold human rights and international law»). Περαιτέρω η CAHDI παγίως συζητά αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που άπτονται θεμάτων δημοσίου διεθνούς δικαίου (π.χ. ετεροδικία κρατών και διεθνών οργανισμών, γενοκτονία

κλπ.), αλλά και αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων με αντικείμενο την εξέταση προσφυγών από άτομα που έχουν συμπεριληφθεί σε καταλόγους κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

- Παρακολούθησε τις δραστηριότητες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

- Εκπροσώπησε τη Χώρα στην Ομάδα Εργασίας του Συμβουλίου της ΕΕ για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ) (International Criminal Court Sub-area of the Working Party on Public International Law, COJUR - ICC), η οποία είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της πολιτικής στήριξης του ΔΠΔ από την ΕΕ και τα Κ-Μ της, όπως η πολιτική αυτή εκφράζεται από την Απόφαση 2011/168/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της 21^{ης} Μαρτίου 2011 και το συναφές Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκε τον Ιούλιο του 2011. Επίσης, συμμετείχε, όπως κάθε χρόνο, στη 14^η Σύνοδο της Συνέλευσης των Κ-Μ στο Καταστατικό του ΔΠΔ (Χάγη, 18-26 Νοεμβρίου 2015).

- Συμμετείχε στις εργασίες της Ομάδας Διοίκησης Έργου για την Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κωνσταντινούπολη, Μάιος 2011) και την επεξεργασία σχεδίου εφαρμοστικού νόμου της ως άνω σύμβασης, υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

- Έλαβε μέρος στη Συνάντηση Εφαρμογής της Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ (Βαρσοβία, 22/09- 03/10/2014) για θέματα μειονοτήτων και αντιμετώπισης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

- Το Τμήμα Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης έλαβε μέρος στην Ομάδα Εργασίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. «Θεμελιώδη Δικαιώματα, Δικαιώματα των Πολιτών και Ελεύθερη Κυκλοφορία» (FREMP).

2. Στις 9.7.2015, η Ελλάδα επικύρωσε τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Προσώπων από Αναγκαστική Εξαφάνιση (είχε κυρωθεί νομοθετικά με το Ν. 4268/2014, ΦΕΚ Α' 141).

VI. Δράσεις, έτος 2015, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Γραφείο Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΞ

1. Κατά το έτος 2015 κοινοποιήθηκαν στο Γραφείο μας εκατόν πενήντα (150) ατομικές προσφυγές κατά της Ελλάδας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («Ε.Δ.Δ.Α.»), με εντολή για το χειρισμό τους.

Οι εν λόγω προσφυγές εγείρουν κατά πλειοψηφία ζητήματα παραβιάσεων των άρθρων: α) 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («Ε.Σ.Δ.Α.») σχετικά

με την απαγόρευση βασανιστηρίων, απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης κρατουμένων σε φυλακές και μεταναστών σε αστυνομικά κρατητήρια και λοιπά κέντρα κράτησης ανά την Ελλάδα, β) 6 § 1 Ε.Σ.Δ.Α. σχετικά με την υπέρβαση του εύλογου χρόνου της διαδικασίας ενώπιον των Πολιτικών, Ποινικών, Διοικητικών Δικαστηρίων, καθώς και στις δίκες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου και γ) 13 Ε.Σ.Δ.Α. σχετικά με την έλλειψη αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής για τις προαναφερόμενες υπό (α) και (β) παραβιάσεις.

Περαιτέρω, οι λοιπές προσφυγές εγείρουν ζητήματα παραβιάσεων άλλων άρθρων της Ε.Σ.Δ.Α. (4, 5, 6, 8, 10, 14, 1 του 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α. και 4 του 7^{ου} Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α.).

Ως πλέον πρωτότυπες υποθέσεις αναφέρονται: α) 3 συλλογικές προσφυγές φυσικών προσώπων που, κατ' επίκληση των άρθρων 14 Ε.Σ.Δ.Α. και 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α., αμφισβητούν τη διαδικασία ανταλλαγής των ελληνικών ομολόγων σύμφωνα με το Ν. 4050/2012 (PSI), β) η προσφυγή υπό εξυγίανση τεθείσας ελληνικής βιομηχανίας που, κατ' επίκληση των άρθρων 6 § 1 και 1 του 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α., αμφισβητεί τη διαδικασία ανάκτησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων, σε εκτέλεση απόφασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, γ) η συλλογική προσφυγή αλλοδαπών εργατών γης που, κατ' επίκληση του άρθρου 4 Ε.Σ.Δ.Α. ισχυρίζονται ότι υποβλήθηκαν σε καταναγκαστική εργασία, δ) η προσφυγή πρώην Γεν. Διευθυντή Δημόσιου Οργανισμού που, κατ' επίκληση του άρθρου 1 του 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α., αμφισβητεί τη νομιμότητα της αυτοδίκαιης λήξης της σύμβασης εργασίας του, σύμφωνα με το άρθρο 10 Ν. 3260/2004 και ε) η προσφυγή ιδιωτών που, με αφορμή εμπράγματη διαφορά με ιερά μονή, κατ' επίκληση του άρθρου 1 του 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α., σε συνδυασμό με το άρθρο 14 και 6 § 1 Ε.Σ.Δ.Α., αμφισβητούν την απαγόρευση, δια του άρθρου 21 ν.δ. 22.4/16.5.1926, να αντιταχθούν εμπράγματα δικαιώματα εκ χρησικτησίας προ του 1915 επί μοναστηριακής περιουσίας.

2. Κατά το έτος 2015, γνωστοποιήθηκαν στο Γραφείο μας διακόσιες είκοσι πέντε (225) αποφάσεις (σχεδόν οι μισές διαγράφουν τις προσφυγές από το πινάκιο λόγω φιλικού διακανονισμού ή αποδοχής μονομερούς δήλωσης της Ελλάδας) επί προσφυγών που στρέφονταν κατά της Ελλάδας.

Από τις αποφάσεις, όπου το Ε.Δ.Δ.Α. προέβη σε ουσιαστική εξέταση των προσφυγών, αναφέρουμε ως πιο ενδιαφέρουσες τις ακόλουθες:

α) Απόφαση της 21^{ης}-4-2015 στην υπόθεση Γρηγορίου – Κανάρη (απαράδεκτη προσφυγή ως προς παραβίαση άρθρων 6 και 13 Ε.Σ.Δ.Α. και 1 Πρώτου Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α.).

Το Ε.Δ.Δ.Α. έκρινε εύστοχη την αιτιολογία της απόφασης υπ' αριθμ. 25/2012 του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, η οποία έθεσε τέλος στην αντίθεση μεταξύ της νομολογίας του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σχετικά με τη συνταγματικότητα του άρθρου 21 του διατάγματος 26 Ιουνίου/10 Ιουλίου 1944 που προβλέπει επιτόκιο 6% για τις οφειλές του

Δημοσίου. Σύμφωνα με το Ε.Δ.Δ.Α., η απόκλιση μεταξύ του επιτοκίου 6% και των λοιπών επιτοκίων που ίσχυαν για τις οφειλές μεταξύ ιδιωτών δεν ήταν σημαντική σε τέτοιο βαθμό που να μην συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας.

β) Απόφαση της 30^{ης}-4-2015 στην υπόθεση Καπετάνιος και λοιποί (παραβίαση άρθρων 4 του 7^{ου} Πρωτοκόλλου Ε.Σ.Δ.Α. και 6 § 2 Ε.Σ.Δ.Α. ως κατωτέρω).

Οι προσφεύγοντες επικαλέσθηκαν, μεταξύ άλλων, παραβίαση της αρχής *ne bis in idem*, δηλαδή του δικαιώματός τους να μην δικασθούν ή τιμωρηθούν δύο φορές για το ίδιο αδίκημα, καθώς και του τεκμηρίου αθωότητάς τους, λόγω επικύρωσης της επιβολής πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας, παρά την προηγούμενη αθώωσή τους για τα ίδια πραγματικά περιστατικά από την ποινική δικαιοσύνη. Το Ε.Δ.Δ.Α. έκρινε ότι οι επίμαχες διοικητικές διαδικασίες συνιστούσαν δεύτερη «ποινική» κύρωση, ως αυτόνομη έννοια κατά την Ε.Σ.Δ.Α., για πραγματικά περιστατικά όμοια με εκείνα που είχαν κριθεί αμετάκλητα από τις προηγούμενες αθωωτικές αποφάσεις.

γ) Απόφαση της 4^{ης}-6-2015, στην υπόθεση Χύτος (παραβίαση άρθρου 4 § 2 Ε.Σ.Δ.Α. – καταναγκαστική εργασία).

Το Ε.Δ.Δ.Α. έκρινε αντίθετη προς το άρθρο 4 § 2 Ε.Σ.Δ.Α. την υποχρέωση που επέβαλε το κράτος στον προσφεύγοντα –ο οποίος σπούδασε ως στρατιωτικός ιατρός δαπάναις του δημοσίου- να καταβάλει αμέσως χρηματικό ποσό, προκειμένου να του επιτραπεί να παραιτηθεί πριν το τέλος της περιόδου που είχε υπολογισθεί εκ του νόμου ότι όφειλε να υπηρετήσει, ως αντιστάθμισμα των δαπανών των σπουδών του.

δ) Απόφαση της 9^{ης}-7-2015 στην υπόθεση Μαρτζακλής και λοιποί (παραβίαση άρθρων 3 και 13 Ε.Σ.Δ.Α. – εξευτελιστική μεταχείριση – έλλειψη αποτελεσματικής εθνικής προσφυγής).

Το Ε.Δ.Δ.Α. έκρινε ότι οι προσφεύγοντες (οροθετικοί κρατούμενοι στο Νοσοκομείο «Άγιος Παύλος» της φυλακής Κορυδαλλού) υπέστησαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση λόγω του διαχωρισμού («γκετοποίησης») τους εντός των φυλακών. Περαιτέρω, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι προσφεύγοντες δεν διέθεταν ένδικο βοήθημα, μέσω του οποίου να μπορούσαν να παραπονεθούν αποτελεσματικά για τις συνθήκες κράτησής τους ή να ζητήσουν την υπό όρο απόλυσή τους.

ε) Απόφαση της 22^{ης}-9-2015 στην υπόθεση Λαυρεντιάδης (παραβίαση άρθρων 3, 5 και 13 Ε.Σ.Δ.Α. ως ακολούθως).

Το Ε.Δ.Δ.Α. έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 Ε.Σ.Δ.Α., για το λόγο ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε επί δεκαοκτώ μήνες στο Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού υπό συνθήκες ασύμβατες με τη βαρύτητα της κατάστασης της υγείας του και των αναπηριών του και ότι δεν έτυχε κατάλληλης και εξειδικευμένης υποστήριξης, για να μπορεί να καλύπτει τις πιο στοιχειώδεις ανάγκες του. Επίσης, έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση και του άρθρου 13 της

Σύμβασης, διότι ο προσφεύγων δεν διέθετε ένα αποτελεσματικό εθνικό ένδικο βοήθημα, μέσω του οποίου θα μπορούσε να διατυπώσει την αιτίασή του περί παραβίασης του άρθρου 3. Το Ε.Δ.Δ.Α. εκτίμησε, επίσης, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης, ως προς την απαίτηση της «βραχείας προθεσμίας», την αρχή της ισότητας των όπλων και της κατ' αντιμωλία διαδικασίας.

στ) Απόφαση της 17^{ης}-11-2015 στις υποθέσεις Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί & Galip και λοιποί (απαράδεκτες προσφυγές ως προς παραβίαση άρθρου 11 Ε.Σ.Δ.Α.).

Το Ε.Δ.Δ.Α. απέρριψε ως απαράδεκτες *ratione materiae* τις νέες προσφυγές μουσουλμανικών σωματείων της Θράκης, με τις οποίες οι προσφεύγοντες ισχυρίζονταν ότι ήταν αντίθετες προς τα άρθρα 11 και 46 Ε.Σ.Δ.Α. οι αποφάσεις που απέρριπταν αιτήσεις τους για επανεξέταση ζητημάτων διαγραφής και μη εγγραφής τους ως σωματείων κατόπιν προηγούμενων αποφάσεων του Ε.Δ.Δ.Α., με τις οποίες είχε διαπιστωθεί παραβίαση του άρθρου 11 Ε.Σ.Δ.Α. Εν προκειμένω, κρίθηκε ότι δεν συντρέχει «νέο ζήτημα» για το Ε.Δ.Δ.Α. από την επικαλούμενη μη συμμόρφωση της Ελλάδας προς τις προηγούμενες αποφάσεις, δεδομένου ότι η κρίση για την ορθή ή μη εκτέλεση αυτών ακόμα εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία έχει δικαιοδοσία επί αυτών σύμφωνα με το άρθρο 46 Ε.Σ.Δ.Α.

3. Κατά τον χειρισμό των νεοεισερχόμενων προσφυγών σε υποθέσεις παραβιάσεων των άρθρων 3, 6 § 1 και 13 Ε.Σ.Δ.Α., ως εκτέθηκαν ανωτέρω υπό (1), λαμβάνοντας υπόψη την, κατά περίπτωση, νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α. και προς αποφυγή καταδικαστικών αποφάσεων κατά της χώρας, η Ελλάδα προέβη σε υποβολή προς το Ε.Δ.Δ.Α. αξιοσημείωτου αριθμού δηλώσεων φιλικών διακανονισμών (άρθρο 39 Ε.Σ.Δ.Α.), εν συνεχεία δε αυτών (σε περίπτωση απόρριψής τους από τους προσφεύγοντες), σε υποβολή εξίσου ικανού αριθμού μονομερών δηλώσεων ενώπιον του Ε.Δ.Δ.Α. (άρθρο 62^A του Κανονισμού του). Η εν λόγω διαδικασία διεκπεραιώθηκε μετά από την έκδοση σχετικών Πρακτικών Τριμελών Επιτροπών του Γραφείου μας (άρθρα 5, 6 και 7 Ν. 3086/2002).

4. Κατά το έτος 2015, το Γραφείο μας υπέβαλε επικαιροποιημένες πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με το στάδιο συμμόρφωσης της εσωτερικής έννομης τάξης προς αποφάσεις του Ε.Δ.Δ.Α. στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου της εκτέλεσης αυτών από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατ' άρθρο 46 § 2 Ε.Σ.Δ.Α., συμβάλλοντας σημαντικά στην πρόοδο και/ή ολοκλήρωση του εν λόγω ελέγχου. Αξιοσημείωτης αναφοράς είναι οι τριακόσιες πενήντα έξι (356) συνολικά υποθέσεις (στην πλειοψηφία τους υποθέσεις παραβίασης της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας κατά το άρθρο 6 § 1 Ε.Σ.Δ.Α.), στις οποίες, με την κατάρτιση από το Γραφείο μας των τελικών σχεδίων δράσης για την εκτέλεσή τους, ολοκληρώθηκε επιτυχώς η διαδικασία ελέγχου τους από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

5. Τέλος, κατά το έτος 2015, μέλη του Γραφείου μας συμμετείχαν: α) στην Επιτροπή ειδικών για τη μεταρρύθμιση του Ε.Δ.Δ.Α. (DH-GDR) που έλαβε χώρα στο Στρασβούργο, 27-29 Μαΐου 2015, β) στην 1230^η Σύνοδο της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της

2012 η χώρα μας εκπόνησε, συμπληρωματικά, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης για το Άσυλο και τη Διαχείριση της Μετανάστευσης με σκοπό την ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων και δυσλειτουργιών είχαν παρατηρηθεί στη διάρκεια εφαρμογής του αρχικού Σχεδίου Δράσης. Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο 2014. Σε συνέχεια αυτού, εκπονήθηκε ο Οδικός Χάρτης για το Άσυλο για το 2015 ο οποίος, λαμβάνοντας υπ' όψη την αξιολόγηση των ανωτέρω Σχεδίων Δράσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2014, έθεσε προτεραιότητες για το 2015 με σκοπό την υλοποίηση εκκρεμών δράσεων στους τομείς του ασύλου και της υποδοχής μεταναστών :

- 1) Αναθεώρηση της πολιτικής κράτησης μεταναστών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3907/2011 και της Οδηγίας 115/2008. Η κράτηση εφαρμόζεται πλέον μόνο ως έσχατο μέσο για τους υπό επαναπατρισμό μετανάστες και προβλέπεται η εξέταση εναλλακτικών μέτρων, όπως οι ανοικτές δομές φιλοξενίας, μεταξύ άλλων και για άτομα που εντάσσονται σε προγράμματα του ΔΟΜ ή των Ελληνικών Αρχών για εθελούσιο επαναπατρισμό.
- 2) Προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των ευάλωτων ομάδων, κυρίως των ασυνοδευτών ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της φιλοξενίας τους στις ανωτέρω ανοικτές δομές φιλοξενίας.
- 3) Προώθηση εξέτασης αιτημάτων ασύλου, με άμεση εξέταση και ταχεία διεκπεραίωση των αιτήσεων.
- 4) Επέκταση λειτουργίας της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής.
- 5) Εκκαθάριση των εκκρεμών αιτημάτων παροχής ασύλου (backlog).
- 6) Αναστολή απέλασης για άτομα μη δυνάμενα να επαναπατρισθούν και καταγραφή τους.
- 7) Συγκρότηση ενιαίας Υπεύθυνης Αρχής στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης για τη διαχείριση του Πολυετούς Χρηματοδοτικού Πλαισίου 2014-2020 (ευρωπαϊκά Ταμεία Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης/AMIF και Εσωτερικής Ασφαλείας/ISF). Επίσης, συμπληρωματική αξιοποίηση πόρων από άλλα ευρωπαϊκά Ταμεία (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης / ERDF και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο / ESF).

Πλην του Οδικού Χάρτη, τον Ιανουάριο του 2015 συστάθηκε, στο πλαίσιο του νέου Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, χωριστό χαρτοφυλάκιο Μεταναστευτικής Πολιτικής (χαρτοφυλάκιο Αναπληρωτού Υπουργού).

Μεταχείριση προσφύγων, μεταναστών και αιτούντων άσυλο

Η μετακίνηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών αναπτύσσεται, την τελευταία δεκαετία, με ιδιαίτερα ταχείς αλλά και ανησυχητικούς ρυθμούς, οι οποίοι επιταχύνθηκαν ακόμη περισσότερο κατά το δεύτερο ήμισυ του 2015. Οι συνολικές μεικτές (προσφυγικές και μεταναστευτικές) ροές που έφθασαν στη χώρα μας για το σύνολο του 2015 ανήλθαν σε 911.000 άτομα. Είναι προφανές ότι η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, οφείλει να ελέγχει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα σύνορά της, που είναι και εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης, όπως προβλέπεται από το σύστημα (τις προβλέψεις του Κεκτημένου) Schengen και, παράλληλα, να διασφαλίζει την προστασία όσων δικαιούνται διεθνούς προστασίας. Η

χώρα μας καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να ανταπεξέλθει σε αυτές τις πολύπλοκες υποχρεώσεις της, που την επιβαρύνουν ιδιαίτερα, τόσο οικονομικά όσο και διοικητικά. Οι προβλέψεις της Συνθήκης της Λισσαβώνας (ΣΛΕΕ) περί αλληλεγγύης επί του ζητήματος αυτού (πρβ. Άρθρο 80 της Ενοποιημένης Συνθήκης ΣΕΕ-ΣΛΕΕ) δεν έχουν τύχει εφαρμογής με πρακτικά μέτρα. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει, για λογαριασμό της ΕΕ, το μεγαλύτερο τμήμα των επαχθών συνεπειών του φαινομένου.

Οι Ελληνικές Αρχές, προκειμένου να βελτιωθεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων επιτήρησης των συνόρων, έχουν αναλάβει μια σειρά από πρωτοβουλίες και δράσεις :

- Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη έχει υπογράψει μνημόνιο συνεργασίας με τους Δικηγορικούς Συλλόγους, για δωρεάν νομική συνδρομή σε αλλοδαπούς στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας επαναπατριsmού στις χώρες προέλευσης. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επιστροφών.
- Εφαρμόζεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (περίοδος 2014-2016). Υιοθετήθηκαν Κώδικας Δεοντολογίας για το Προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ. και Κώδικας Δεοντολογίας της ΕΛ.ΑΣ. για τις θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία θέσης σε ισχύ Κώδικα Δεοντολογίας Προσωπικού του Λιμενικού Σώματος. Επίσης, έχει μεταφρασθεί στα Ελληνικά το «Εγχειρίδιο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην Επιτήρηση των Συνόρων» του FRONTEX. Στο πλαίσιο αυτό, το ΛΣ – ΕΛΑΚΤ έχει προβεί, μέσω εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων, στην υλοποίηση σειράς καταρτίσεων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημαντικού αριθμού στελεχών του, που ήδη υπηρετούν σε περιφερειακές Αρχές της επικράτειας, με ιδιαίτερη έμφαση στα Δωδεκάνησα.
- Το Ελληνικό Λιμενικό Σώμα διατηρεί στενή συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία Προσφύγων, σχεδόν σε κάθε περιστατικό όπου το Λιμενικό Σώμα εμπλέκεται. Η συνεργασία αυτή θεσμοθετήθηκε με Μνημόνιο Συνεργασίας της 5^{ης} Σεπτεμβρίου 2014, το οποίο ανανεώθηκε και ισχύει για το 2016. Επιπλέον, το Λιμενικό Σώμα έχει επανειλημμένα προσκαλέσει εκπροσώπους της Υπ. Αρμοστείας να συμμετάσχουν σε περιπολίες στο Ανατολικό Αιγαίο σε σκάφη του.
- Η Ελληνική Ακτοφυλακή διατηρεί μια συστηματική συνεργασία με ΜΚΟ και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.
- Παρά το γεγονός ότι, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η παράνομη είσοδος στην Ελλάδα συνιστά ποινικό αδίκημα, οι Εισαγγελικές Αρχές απέχουν πάντα από διώξεις.
- Η Ελληνική Αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα διερευνούν πάντοτε κάθε περιστατικό ή ισχυρισμό σχετικά με παράνομη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του προσωπικού τους, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων εργαλείων, το Μηχανισμό Αναφορών Σοβαρών Περιστατικών του Frontex (Serious Incident Reports mechanism - SIRs). Διευκρινίζεται επίσης ότι οι ενέργειες και έρευνες της Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος υποβάλλονται στην κρίση των αρμοδίων Δικαστικών και Εισαγγελικών Αρχών.

- Επισημαίνεται ότι δεν υφίσταται πολιτική βίαιης επαναπροώθησης των προσφύγων και μεταναστών, όπως έχει υποστηριχθεί από ορισμένες πλευρές. Η πολιτική που υφίσταται στηρίζεται στην επιτήρηση των συνόρων και τη διάσωση κάθε ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα. Λόγω αυτής της πολιτικής τα τραγικά συμβάντα με θύματα σε ανθρώπινες ζωές είναι περιορισμένα : το 2015, έχουν διασωθεί πάνω από 100.000 άτομα (100.372) σε 2.500 επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης.

Η Ελλάδα θεωρεί ότι το θέμα της αντιμετώπισης των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών απαιτεί ένα μακροπρόθεσμο ευρωπαϊκό όραμα, που να συνδυάζει, με πνεύμα πραγματισμού, την κατοχύρωση της ασφάλειας και της ευημερίας των κοινωνιών μας με το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου.